

Ekonomika III. ročník

010_Neziskový sektor

- **Společnost potřebuje ziskový i neziskový sektor.**
- **Neziskový sektor může ve společnosti fungovat pokud:**
 - **společnost je schopna část svých prostředků pro něj vyčlenit a**
 - **nepovede to k destrukci společnosti.**
- **Zdroje pro neziskový sektor pocházejí od:**
 - **občanů,**
 - **firem,**
 - **státu.**
- **Dobrovolnost darů je jak velkou příležitostí, tak i rizikem.**

- **Neziskový sektor pokrývá řadu lidských potřeb, mnohdy těžko ocenitelných penězi:**
 - ochranu přírodního prostředí, tradic a kulturních památek
 - rozvoj duchovních hodnot (kultura)
 - ochranu lidských práv
 - výkon státní správy
 - obranu státu
 - rozvoj vědy, techniky, vzdělání, tělovýchovy a sportu
 - ...

Jak se liší ziskový a neziskový sektor?

- V neziskovém sektoru jsou typické **statky, u nichž nelze jednotlivce vyloučit ze spotřeby = veřejné statky**. Jejich rozsah je v každém státě individuální např.:
- Příslušník společnosti je na rozdíl od většiny statků a služeb **získává bez přímé protihodnoty**:
 - neplatí za ně
 - platí za ně netržní cenu
- V ziskovém sektoru rozdělujeme **podle množství, kvality a tržní úspěšnosti práce**.
- V neziskovém sektoru rozdělujeme **podle potřeb**.

Rozdělení neziskového sektoru

- **Státní neziskové organizace** (školství, zdravotnictví, ochranu ŽP, státní správa):
 - **organizační složka státu** - je v ČR organizační útvar, který v určité vymezené oblasti veřejné správy **zastupuje stát** a který nakládá se státním majetkem, ačkoli nemá vlastní právní subjektivitu = **nejedná se o právnickou osobu**. Patří sem např. Akademie věd ČR, Kancelář prezidenta republiky, Policejní akademie, Hasičský záchranný sbor ČR, ...
 - **příspěvkové organizace – právnická osoba**, která hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní (resp. hlavní) činností a s peněžními prostředky od jiných osob, především z rozpočtu svého **zřizovatele**. Ten poskytuje příspěvek na provoz v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejích potřeb. Tato organizace je v ČR velmi častá vzhledem k tomu, že hojně vykonávají činnost **škol a školských zařízení**, dále muzeí nebo nemocnic. Zřizovatel jmenuje a odvolává jejího ředitele, rozhoduje o jeho odměňování, může šetřit stížnosti směřující proti němu a provádět kontrolu hospodaření celé přísp. organizace.
- Co do velikosti prostředků, kterými disponují a tedy i možnostmi jsou **nejvýznamnější**.

- Nestátní neziskové organizace:

- **církevní organizace** (zajišťují bohoslužby, charity, centra pro rodinu)
- **občanská sdružení** – dlouhodobá či jednorázová sdružení občanů k rozličným účelům vzniklá podle [zákona č. 83/1990 Sb.](#) registraci o. s. provádí Ministerstvo vnitra ČR (k 7. 12. 2013 bylo registrováno cca 94 000 aktivních občanských sdružení). Na základě § 3045 nového občanského zákoníku dochází k 1. 1. 2014 k přeměně dosavadních občanských sdružení na **spolky**. Do konce roku 2015 také sdružení musí změnit svůj název, který má **obsahovat buď slovo spolek, zapsaný spolek či zkratku z. s.**
- **obecně prospěšné společnosti** (o. p. s.) – právnické osoby založené za účelem poskytování obecně prospěšných služeb. OPS musí každoročně zveřejňovat výroční zprávu. Nový občanský zákoník počítá se zrušením zákona o obecně prospěšných společnostech, protože zavede jako novou právnickou osobu **ústav**, jehož právní úprava v mnohém silně o.p.s. připomíná = bude moci být založen jen za účelem provozování společensky nebo hospodářsky užitečné činnosti. Název ústavu bude muset obsahovat dodatek **„zapsaný ústav“** či zkratku **„z. ú.“** Obecně prospěšné společnosti jako právní forma nebudou po jeho schválení již moci nově vznikat, ale stávající budou moci dále existovat nebo se transformovat na ústav.

- **nadace** = sdružení majetku k přesně vymezenému účelu. Nejde o sdružení osob. Zákon ukládá, aby minimální nadační jmění bylo 500 000 Kč. Majetek nadace tvoří majetek vnesený, dary, výnosy z úroků, příjmy z veřejných sbírek, tombol ...
- **politické strany** - v ČR je podle zákona č. 424/1991 Sb., **o sdružování v politických stranách a v politických hnutích**, ke vzniku politické strany nebo politického hnutí potřeba tříčlenného přípravného výboru, petice s alespoň 1 000 podpisy, stanovy a registrace u Ministerstva vnitra.
- **Přehled o institucích neziskového sektoru** naleznete např. na webu ministerstva financí pod názvem [ARES](#).

Proč by ziskový sektor měl podporovat sektor neziskový

- Stát a jeho neziskové organizace **jsou životně nezbytné i pro podnikatele** = mají na starosti:
 - vzdělávání převážného množství pracovních sil
 - ochranu hospodářské soutěže
 - podpůrné programy pro firmy
 - diplomatickou podporu domácích podnikatelů
- Tento vztah je řešen standardními nástroji veřejných rozpočtů:
 - **plošné indexové financování** = rozdělení financí např. úřadům a školám podle nějakého klíče, bez vazeb na efektivitu vynaložení (dostanete peníze na rok a když s nimi vystačíte, příliš se nepátrá, zač je utrácíte)
 - **projektové financování** = vypisování grantů a tendrů – je to efektivnější vynaložení veřejných prostředků (musíte podat projektovou žádost, mnohdy náročnou na zpracování, soutěžíte zpravidla s více uchazeči, využití případné dotace je často přísně vázáno na konkrétní účel ...)

- V případě vztahu podnikatelů k nestátním neziskovým organizacím **není vidět přímá vazba.**
- **Sponzoring je pro firmy** z čistě ekonomického hlediska **ztrátová záležitost** (laicky se soudí, že je vyvážen snížením daňové povinnosti).
- Důvodem pro sponzoring proto může **kromě opravdové dobročinnosti především vyvolání pozitivního dojmu u veřejnosti** – to předpokládá odpovídající formu uveřejnění takové informace (viz public relation).

- **Neziskový sektor je rovněž lákavým působištěm pro nepoctivce, kteří zneužívají sociální cítění spoluobčanů k vlastnímu obohacení.**
- **Pokud zvažujeme věnovat dar je dobré dodržet tato pravidla:**
 - **vědět, kdo pomoc organizuje** (znát jeho pověst, image ...)
 - **dožadovat se informací o použití peněz** (výroční zprávy, osobní návštěva, reference jiných dárců, ...)

Otázky:

1. Za jakých podmínek může ve společnosti existovat neziskový sektor?
2. Které oblasti lidských potřeb pokrývá svou činností neziskový sektor?
3. V ziskovém sektoru rozdělujeme podle
4. V neziskovém sektoru rozdělujeme podle
5. Které statky jsou v neziskovém sektoru typické?
6. Organizační složka státu.
7. Příspěvková organizace.
8. Vyjmenujte nestátní neziskové organizace.
9. Co zajišťuje neziskový sektor pro podnikatele?
10. Plošné indexové financování.
11. Projektové financování.
12. Význam sponzoringu pro podnikatele.
13. Ekonomický dopad sponzoringu.
14. Jaká pravidla dodržujeme, pokud uvažujeme obdarovat nestátní neziskovou organizací?
15. Vyjmenujte některé statky neziskového sektoru.

Zdroje:

- Švarcová, J. a kol. Ekonomie – stručný přehled, 2012/2013. Zlín, CEED 2011
- Holman R., Pospíchalová D., Úvod do ekonomie pro střední školy. Praha, C. H. Beck 2012
- http://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvkov%C3%A1_organizace
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Organiza%C4%8Dn%C3%AD_slo%C5%BEka_st%C3%A1tu